

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК
« 31 » 2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ
« 31 » 2023 р.

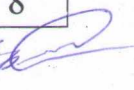

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціальна робота з різними групами клієнтів»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 231 Соціальна робота
освітньо-професійна програма – «Соціальна робота»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	4	7	40	26	4	10	70	150	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	138	150	8

31.08.2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №10 від 24 червня 2020 року).

Робочу програму склав доцент кафедри психології та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, **Шафранський Володимир Васильович**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., доцент

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Соціальна робота» протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності к.пед.н., доцент

Зоряна КРУПНИК

Гарант ОП «Соціальна робота» к.е.н., доцент

Світлана МИКОЛЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ ГРУПАМИ КЛІЄНТІВ»

Опис дисципліни «Соціальна робота з різними групами клієнтів»

Дисципліна «Соціальна робота з різними групами клієнтів»	Галузь знань, спеціальність, ОПП СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни нормативна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 231 соціальна робота	Рік підготовки: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна – 4</i> Семестр: <i>Денна – 7</i> <i>Заочна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 2	ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 40 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 26 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин: денна –150.		Самостійна робота: <i>Денна – 70 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Індивід. Робота – 4 год. <i>Тренінг, КПЗ –10 год.</i>
Тижневих годин: Денна форма навчання – 11,5 з них аудиторних – 6		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Соціальна робота з різними групами клієнтів».

В умовах розбудови сучасної української правової та соціальної держави нагальною потребою є використання передового досвіду суспільствотворення розвинутих країн світу, в тому числі і досвіду соціальної роботи. Аналізуючи цей досвід, увагу слід приділити вивченню як теорії, так і практики. Теоретичні положення соціальної роботи знайшли застосування в багатоманітних формах застосування з різними категоріями населення, що обумовило високоефективні результати діяльності соціальних працівників та загалом сприяло покращенню соціального фону розвинених держав світу. Оволодіння світовим досвідом є тому необхідною умовою формування знань, навичок та вмінь професійного соціального працівника в нашій країні, яка в даний час перебуває в стадії формування оптимальної моделі соціального розвитку (виокремлюються пріоритети та напрямки соціальної політики, відпрацьовуються механізми дієвості соціальної роботи як професійної діяльності).

Соціальна робота з різними категоріями клієнтів є базовою і ключовою дисципліною у підготовці спеціалістів з соціальної роботи. Особливістю курсу є його інтеграційний і аналітичний характер. Освоєння цього курсу студентами спирається на цілий комплекс інших дисциплін, що входять до системи підготовки спеціаліста з соціальної роботи.

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Соціальна робота з різними групами клієнтів» є доведення принципів, змісту, методів і технологій соціальної роботи з різними категоріями клієнтів до рівня професійного інструментування у практиці соціальної роботи.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Ознайомлення студентів із основними методами соціальної роботи з різноманітними категоріями клієнтів, сприяє формуванню професійного рівня і готовності до роботи з ними. Вивчення змісту, методів і технологій роботи з такими категоріями груп сприяє подальшому розвитку системного підходу до розбудови соціальної роботи в Україні.

Основними завданнями даного курсу є підвищення теоретичного розуміння соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни й особливої сфери діяльності, а також вивчення зарубіжних прийомів та методів роботи з індивідами та групами клієнтів соціальних сервісів.

В завдання курсу входить також надання студентам відомостей щодо принципів, змісту та технології соціальної роботи з різними групами клієнтів за кордоном.

В дисципліні основний акцент робиться на вивченні соціального досвіду зарубіжних країн і можливості його впровадження в нашій державі.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

1. Здатність вивчати соціальні проблеми різних груп клієнтів за допомогою методів і форм соціально-психологічної роботи.

2. Здатність до свідомого, активного та вмілого використання принципів та критеріїв вибору змісту, форм та методів соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг.

Фахові компетентності спричиняють наступні програмні результати навчання:

- виявляти, упереджувати та вирішувати соціальні проблеми різних груп клієнтів за допомогою методів і форм соціально-психологічної роботи.
- вміти застосовувати принципи та критерії вибору змісту, форм та методів соціальної роботи з різними категоріями клієнтів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Дана дисципліна тісно базується на курсах, «Технології соціальної роботи», «Вікова та педагогічна психологія», «Соціально-психологічна експертиза».

Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння майбутніми соціальними працівниками філософських, психолого-соціологічних та педагогічних основ зарубіжної соціальної роботи, теорій та моделей соціальної практики, вивчення методів соціальної діагностики і профілактики. Студенти вивчають основні поняття, що стосуються організаційних основ соціальної роботи, методів та форм соціальної роботи з різними групами населення, особливостей системи соціального забезпечення та методики її здійснення.

Структура курсу «Соціальна робота з різними групами клієнтів» передбачає логічне та послідовне розкриття основних проблем, таких, як: напрями і форми соціальної роботи; основні моделі соціальної роботи; систему професійної підготовки спеціалістів в галузі соціальної роботи; основні форми та методи соціальної роботи з різними групами населення; взаємозв'язок соціальної роботи, соціальної політики та соціальної педагогіки.

Сучасні методи роботи з різними категоріями клієнтів спрямовані на розвиток соціальної толерантності, взаєморозуміння, забезпечення допомоги для мінімізації шкоди від негативних проявів поведінки як для самих груп, так і для суспільства в цілому. Соціальна робота з різними групами клієнтів – важливий крок у встановленні єдиних міжнародних стандартів соціальної роботи у суспільстві.

2.5. Результати навчання.

Після вивчення курсу студент повинен показати наступні результати навчання:

- знати напрями і форми соціальної роботи та основні моделі соціальної роботи; взаємозв'язок соціальної роботи, соціальної політики та соціальної педагогіки.
- знати особливості соціально-психологічної роботи з різними групами клієнтів;
- досконало володіти системою професійної підготовки спеціалістів в галузі соціальної роботи;
- компетентно визначати шляхи і способи оптимального вирішення соціальних проблем;
- орієнтуватися у просторі специфічних соціальних взаємин.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної роботи з різними групами клієнтів

Тема 1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів

Соціально-демографічні проблеми суспільства. Соціальна робота як умова вдосконалення відносин держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення роботи із спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.

Тема 2. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі

Проблеми соціально-психологічної класифікації у віковій періодизації. Вікова категорія «дитинство». Базові характеристики дитинства (за А. Мудрик, В. Сластьонін, М. Михайленко). Дошкільне дитинство, молодше шкільне дитинство, підліткове дитинство, рання юність. Вікові завдання даних категорій. Характеристики основних видів поведінки груп ризику. Соціальні відхилення і субкультури. Проблеми соціального і сімейного виховання. Сучасні тенденції прояву негативних явищ. Інститути соціалізації. Небезпеки. Основні напрямки роботи соціальних працівників.

Тема 3. Соціальна робота з молоддю

Основні концепції криміналізації молоді. Структура кримінальної групи. Фактори ризику втягування молоді у злочинну діяльність. Робота соціального працівника з важковиховуваними у школі і за місцем проживання. Соціально-педагогічний контроль за поведінкою. Профілактичні програми щодо криміналізації. Морально-правове і духовне виховання. Особливості соціального захисту молоді.

Тема 4. Соціальна робота з людьми зрілого та старечого віку

Вікові завдання. Провідні інститути та агенти соціалізації. Вікова субкультура. Небезпеки. Основні напрями роботи соціальних працівників. Особливості соціальної роботи з цією віковою групою у соціальній та тендерній психології. Особливості процесу соціального мислення. Поняття старість та старіння. Своєрідність медичних і соціально-психологічних проблем літнього і старечого віку. Проблема адаптації до старості. Соціальний захист: профілактика, підтримка і представництво.

Змістовий модуль 2. Основні принципи та особливості соціальної роботи з групами ризику

Тема 5. Типологізація за групами девіантно-кримінальної поведінки

Групи ризику як соціально-демографічна категорія. Діти і молодь з груп ризику. Вікові і соціально-психологічні особливості груп ризику. Субкультурні особливості груп ризику. Умови формування груп ризику. Дитяча бездоглядність, соціальне сирітство, наслідки екологічних катастроф. Роль негативних лідерів у формуванні групи. Семантична діагностика. Основні види

соціальних конфліктів з групами ризику. Основні концепції технології подолання девіантної поведінки.

Тема 6. Соціальна робота з представниками проблемних груп, військовослужбовцями

Огляд сучасних стратегій і методів роботи з групами ризику. Робота з групами ризику у тоталітарних і демократичних державах. Сучасні концепції роботи з групами ризику. Програми соціально-психологічної реабілітації педагогічно занедбаних дітей. Відновлення статусу дітей соціально-педагогічними методами. Соціальна робота з особами алкогольної та наркотичної залежності. Соціальна робота з військовослужбовцями (їх сім'ями) та ув'язненими. Характерологічні особливості групи ризику «військовослужбовці (їх сім'ї),» та «ув'язнені». Аномія. Труднощі військових сімей. Соціальна робота з військовими та їх сім'ями. Завдання, методи та засоби допомоги. Соціальна робота з ув'язненими.

Тема 7. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними, суїцидантами

Категорії громадян, котрі відносяться до осіб без визначеного місця проживання. Форми і методи соціальної роботи з особами без постійного місця проживання. Особи з обмеженими можливостями. Інваліди. Соціальна робота з інвалідами. Мігранти, біженці й переміщені особи. Види міграцій. Соціальна робота з мігрантами. Злиденні та особливості соціальної допомоги даній категорії людей. Соціальна робота з суїцидантами та особами з вираженим синдромом «емоційного згоряння». Особливості соціальної роботи з суїцидантами. Соціально-психологічні чинники суїциду. Особи з вираженим синдромом «емоційного згоряння» та особливості соціально-психологічної допомоги.

Тема 8. Соціальна робота з жінками

Проблеми жіночої праці, охорона здоров'я, народжуваність, материнство. Проблема дискримінації жінок. Етапи розвитку соціальної роботи з жінками щодо їх працевлаштування. Основні принципи організації догляду за бездомними жінками. Фактори формування кримінальної поведінки у жінок. Консультування за методом «рівний-рівний». Програми соціальної реабілітації в напрямках діяльності соціальних служб. Реабілітаційні програми соціальних служб у школах і училищах соціальної реабілітації, лікувальних і пенітенціарних установах. Недержавні центри соціальної реабілітації. Соціально-педагогічні технології в реабілітаційній роботі. Методи реабілітаційного впливу. Педагогічна трудотерапія.

Тема 9. Соціальна робота з сім'ями

Типи та функції сімей. Види сімей з дітьми, що мають особливі потреби. Форми, методи, напрями соціальної допомоги сім'ї. Робота ЦСССДМ. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами. Індивідуальні, групові, масові форми соціальної роботи. Сместемний підхід у застосуванні інноваційних методів соціальної роботи з сім'ями.

Організаційно-методичні засади роботи груп взаємопідтримки батьків. Проблема встановлення опіки над дітьми сиротами та дітьми, що залишились без батьківського піклування. Види сімей: опікунська, тимчасова. Фостерні сім'ї. Соціально-педагогічна модель роботи з прийомними сім'ями. Соціальна робота з молодими сім'ями

Профілактика насилля та теорії подолання наслідків насилля. Основні проблеми насилля. Державна політика щодо покращення становища жінок і дітей в Україні.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Соціальна робота з різними групами клієнтів»

(денна форма навчання)

Перелік тем	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної роботи з різними категоріями клієнтів						
Тема 1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів	4	2	7	1	4	Тестування Дискусійне обговорення
Тема 2. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі	4	3	7			
Тема 3. Соціальна робота з молоддю	4	3	8			
Тема 4. Соціальна робота з людьми зрілого та старечого віку	4	3	8	1		
Змістовий модуль 2. Основні принципи та особливості соціальної роботи з групами ризику						
Тема 5. Типологізація за групами девіантно-кримінальної поведінки.	5	3	8		6	Складання структурних схем Тестування
Тема 6. Соціальна робота з представниками проблемних груп, військовослужбовцями	5	3	8	1		
Тема 7. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними, суїцидантами	5	3	8			
Тема 8. Соціальна робота з жінками	4	3	8			
Тема 9. Соціальна робота з сім'ями	5	3	8	1		
Разом	40	26	70	4	10	

(Заочна форма навчання)

Перелік тем	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
Тема 1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів	-	-	15
Тема 2. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі	1	0,5	15
Тема 3. Соціальна робота з молоддю	1	0,5	15
Тема 4. Соціальна робота з людьми зрілого та старечого віку	1	0,5	16
Тема 5. Типологізація за групами девіантно-кримінальної поведінки.	1	0,5	16
Тема 6. Соціальна робота з представниками проблемних груп, військовослужбовцями	1	0,5	16
Тема 7. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними, суїцидантами	1	0,5	15
Тема 8. Соціальна робота з жінками	1	0,5	15
Тема 9. Соціальна робота з сім'ями	1	0,5	15
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Денна форма

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної роботи з різними категоріями клієнтів

Практичне заняття 1.

Тема: Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів.

Мета: Закріпити знання про особливості предмета та об'єкта соціальної роботи з різними групами клієнтів.

Питання для обговорення:

1. Виокремити предмет, суть і зміст роботи з різними категоріями клієнтів.
2. Проаналізувати основні методи та засоби соціальної роботи з різними групами клієнтів.
3. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.

Практичне заняття 2.

Тема: Проблема вікової типологізації в соціальній роботі

Мета: Закріпити знання про особливості предмета та об'єкта соціальної роботи, визначити вікові характеристики

Питання для обговорення:

1. Проблеми соціально-психологічної класифікації у віковій періодизації.
2. Вікова категорія «дитинство». Базові характеристики дитинства (за А. Мудрик, В. Сластьонін, М. Михайленко). Дошкільне дитинство, молодше шкільне дитинство, підліткове дитинство, рання юність.
3. Вікові завдання даних категорій.

4. Завдання соціальної роботи з представниками різних вікових груп
5. Методи соціальної роботи з клієнтами різного віку.
6. Засоби соціальної роботи з клієнтами різного віку.

Практичне заняття 3.

Тема: Соціальна робота з молоддю

Мета: Проаналізувати та обґрунтувати види та форми соціальної роботи з молоддю.

Питання для обговорення:

1. Основні концепції криміналізації молоді.
2. Форми прояву девіації: азартні ігри, аутизм, нарцистична поведінка, фанатизм, самогубство та ін..
3. Фактори ризику втягування молоді у злочинну діяльність.
4. Морально-правове і духовне виховання.
5. Особливості соціального захисту молоді.

Практичне заняття 4.

Тема: Соціальна робота з людьми зрілого та старечого віку.

Мета: Структурувати та систематизувати знання студентів про особливості соціальної роботи з людьми зрілого та старечого віку

Питання для обговорення:

1. Вікові завдання. Провідні інститути та агенти соціалізації. Вікова субкультура. Небезпеки.
2. Основні напрями роботи соціальних працівників. особливості соціальної роботи з цією віковою групою у соціальній та гендерній психології.
3. . Поняття старість та старіння.
4. Своєрідність медичних і соціально-психологічних проблем літнього і старечого віку.
5. Проблема адаптації до старості. Соціальний захист: профілактика, підтримка і представництво.

Змістовий модуль 2. Основні принципи та особливості соціальної роботи з групами ризику

Практичне заняття 5.

Тема: Типологізація за групами девіантно-кримінальної поведінки.

Мета: Систематизувати та узагальнити знання про групами девіантно-кримінальної поведінки.

Питання для обговорення:

1. Групи ризику як соціально-демографічна категорія.
2. Роль негативних лідерів у формуванні групи.
3. Вікові і соціально-психологічні особливості груп ризику.
4. Умови формування груп ризику
5. Дитяча бездоглядність, соціальне сиріцтво, наслідки екологічних катастроф.
6. Семантична діагностика. Основні види соціальних конфліктів з групами ризику.

Практичне заняття 6.

Тема: Соціальна робота з представниками проблемних груп, військовослужбовцями

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної детермінації злочинності.

Питання для обговорення:

1. Програми соціально-психологічної реабілітації педагогічно занедбаних дітей.
2. Відновлення статусу дітей соціально-педагогічними методами.
3. Характерологічні особливості групи ризику «військовослужбовці (їх сім'ї),» та «ув'язнені».
4. Соціальна робота з військовими та їх сім'ям
5. Специфіка соціально-психологічного аналізу злочинності.
6. «Віктимологічний» аналіз злочину.

Практичне заняття 7.

Тема: Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними, суїцидантами

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної роботи з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними.

Питання для обговорення:

1. Мігранти, біженці й переміщені особи.
2. Специфіка соціально-психологічного аналізу з даними групами.
3. Розгортання суїцидальної поведінки.
4. Етапи та форми самогубства.
5. Діагностика суїцидентів.
6. Превентивні соціологічні засоби.
7. Особи з вираженим синдромом «емоційного згоряння» та особливості соціально-психологічної допомоги.

Практичне заняття 8.

Тема: Соціальна робота з жінками

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної роботи з жінками.

Питання для обговорення:

1. Проблеми жіночої праці, охорона здоров'я, народжуваність, материнство.
2. Проблема дискримінації жінок.
3. Основні принципи організації догляду за бездомними жінками.
4. Фактори формування кримінальної поведінки у жінок.
5. Консультування за методом «рівний-рівний». Програми соціальної реабілітації в напрямках діяльності соціальних служб.
6. Концептуальні підходи до соціальної роботи з жінками.

Практичне заняття 9.

Тема: Соціальна робота з сім'ями.

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної роботи з сім'ями.

Питання для обговорення:

1. Види сімей з дітьми, що мають особливі потреби.
2. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами.
3. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами.
4. Організаційно-методичні засади роботи груп взаємопідтримки батьків.
5. Види сімей: опікунська, тимчасова. Фостерні сім'ї.

6. Соціально-педагогічна модель роботи з прийомними сім'ями.
7. Особливості соціальної роботи з молодими сім'ями.

Заочна форма

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної роботи з різними категоріями клієнтів

Практичне заняття 1.

Тема 1: Проблема вікової типологізації в соціальній роботі

Мета: Закріпити знання про особливості предмета та об'єкта соціальної роботи, визначити вікові характеристики

Питання для обговорення:

1. Проблеми соціально-психологічної класифікації у віковій періодизації.
2. Вікова категорія «дитинство». Базові характеристики дитинства (за А. Мудрик, В. Сластьонін, М. Михайленко). Дошкільне дитинство, молодше шкільне дитинство, підліткове дитинство, рання юність.
3. Вікові завдання даних категорій.
4. Завдання соціальної роботи з представниками різних вікових груп
5. Методи соціальної роботи з клієнтами різного віку.
6. Засоби соціальної роботи з клієнтами різного віку.

Тема 2: Соціальна робота з молоддю

Мета: Проаналізувати та обґрунтувати види та форми соціальної роботи з молоддю.

Питання для обговорення:

1. Основні концепції криміналізації молоді.
2. Форми прояву девіації: азартні ігри, аутизм, нарцистична поведінка, фанатизм, самогубство та ін..
3. Фактори ризику втягування молоді у злочинну діяльність.
4. Морально-правове і духовне виховання.
5. Особливості соціального захисту молоді.

Тема 3: Соціальна робота з людьми зрілого та старечого віку.

Мета: Структурувати та систематизувати знання студентів про особливості соціальної роботи з людьми зрілого та старечого віку

Питання для обговорення:

1. Вікові завдання. Провідні інститути та агенти соціалізації. Вікова субкультура. Небезпеки.
2. Основні напрями роботи соціальних працівників. особливості соціальної роботи з цією віковою групою у соціальній та гендерній психології.
3. Поняття старість та старіння.
4. Своєрідність медичних і соціально-психологічних проблем літнього і старечого віку.
5. Проблема адаптації до старості. Соціальний захист: профілактика, підтримка і представництво.

Змістовий модуль 2. Основні принципи та особливості соціальної роботи з групами ризику

Тема 4: Типологізація за групами девіантно-кримінальної поведінки.

Мета: Систематизувати та узагальнити знання про групами девіантно-кримінальної поведінки.

Питання для обговорення:

1. Групи ризику як соціально-демографічна категорія.
2. Роль негативних лідерів у формуванні групи.
3. Вікові і соціально-психологічні особливості груп ризику.
4. Умови формування груп ризику
5. Дитяча бездоглядність, соціальне сиріцтво, наслідки екологічних катастроф.
6. Семантична діагностика. Основні види соціальних конфліктів з групами ризику.

Практичне заняття 2

Тема 1: Соціальна робота з представниками проблемних груп, військовослужбовцями

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної детермінації злочинності.

Питання для обговорення:

1. Програми соціально-психологічної реабілітації педагогічно занедбаних дітей.
2. Відновлення статусу дітей соціально-педагогічними методами.
3. Характерологічні особливості групи ризику «військовослужбовці (їх сім'ї),» та «ув'язнені».
4. Соціальна робота з військовими та їх сім'ям
5. Специфіка соціально-психологічного аналізу злочинності.
6. «Віктимологічний» аналіз злочину.

Тема 2: Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними, суїцидантами

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної роботи з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними.

Питання для обговорення:

1. Мігранти, біженці й переміщені особи.
2. Специфіка соціально-психологічного аналізу з даними групами.
3. Розгортання суїцидальної поведінки.
4. Етапи та форми самогубства.
5. Діагностика суїцидентів.
6. Превентивні соціологічні засоби.
7. Особи з вираженим синдромом «емоційного згоряння» та особливості соціально-психологічної допомоги.

Тема 3: Соціальна робота з жінками

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної роботи з жінками.

Питання для обговорення:

1. Проблеми жіночої праці, охорона здоров'я, народжуваність, материнство.
2. Проблема дискримінації жінок.
3. Основні принципи організації догляду за бездомними жінками.
4. Фактори формування кримінальної поведінки у жінок.
5. Консультування за методом «рівний-рівний». Програми соціальної реабілітації в напрямках діяльності соціальних служб.

6. Концептуальні підходи до соціальної роботи з жінками.

Тема 4: Соціальна робота з сім'ями.

Мета: Розкрити значення механізмів соціальної роботи з сім'ями.

Питання для обговорення:

1. Види сімей з дітьми, що мають особливі потреби.
2. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами.
3. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами.
4. Організаційно-методичні засади роботи груп взаємопідтримки батьків.
5. Види сімей: опікунська, тимчасова. Фостерні сім'ї.
6. Соціально-педагогічна модель роботи з прийомними сім'ями.
7. Особливості соціальної роботи з молодими сім'ями.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Робота з термінологічними поняттями.

Виготовлення індивідуальних проєктів.

Аналіз періодичних видань з проблематики соціальної роботи з різними групами клієнтів.

Варіанти КПЗ з дисципліни "Соціальна робота з різними групами клієнтів":

1. Соціально-психологічні особливості сімейного насильства.
2. Види поведінки груп ризику.
3. Вплив негативних субкультур на соціальні процеси.
4. Чинники формування ризикової поведінки.
5. Групи ризику як соціально-демографічна категорія.
6. Вікові та соціально-психологічні особливості груп ризику.
7. Види соціальних конфліктів з групами ризику.
8. Основні концепції звертання до наркотичних засобів.
9. Моделі адекватної поведінки та її взаємозв'язок з ВІЛ/Снідом та ХПСС.
10. Основні концепції криміналізації дітей.
11. Методи соціально-психологічної профілактики педагогічно занедбаних дітей.
12. Сучасні концепції роботи з різноманітними групами клієнтів.
13. Методи профілактичної з групами ризику.
14. Методи і прийоми роботи соціального працівника з групами ризику.
15. Профілактика конфліктних ситуацій в групах ризику
16. Соціально-педагогічні технології в роботі з групами ризику.
17. Програми соціальної реабілітації.
18. Підготовка кадрів до роботи з групами ризику.
19. Особливості фостерних сімей.
20. Організація роботи з людьми без визначеного місця проживання.

7. Тренінг з дисципліни

Тренінг на тему: Профілактична робота з дітьми з девіантною поведінкою.

Завдання: 1. Розкрити поняття «девіантна поведінка».

2. Проаналізувати можливі причини виникнення «девіантної поведінки».
3. Проаналізувати найпоширеніші помилки при роботі з дітьми з девіантною поведінкою.
4. Ознайомити з інтерактивними методами та прийомами профілактичної роботи.

Структура тренінгового заняття.

Тренінгове заняття складається із трьох частин: вступної, основної та заключної.

8. Самостійна робота

№ п/п	Пропонована тематика
1.	Групи ризику як соціально-демографічна категорія.
2.	Сучасні концепції роботи з різноманітними групами клієнтів.
3.	Соціально-педагогічні технології в роботі з групами ризику.
4.	Програми соціальної реабілітації.
5.	Вікові та соціально-психологічні особливості груп ризику.
6.	Методи соціально-психологічної профілактики педагогічно занедбаних дітей.
7.	Організація роботи з людьми без визначеного місця проживання.
8.	Соціальна робота з жінками
9.	Соціальна робота з сім'ями

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Соціальна робота з різними групами клієнтів ” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час занять (4 тем по 10 балів = 40 балів). 2. Письмова робота 60 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 10 балів = 50 балів). 2. Письмова робота 50 балів	1. Написання КПЗ, яке включає: виконання психодіагностичних методик, аналіз та інтерпретація емпіричних даних, оформлення роботи згідно вимог = 60 балів 2. Захист КПЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв’язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-9
2	Проекційний екран	1-9
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	1-9
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-9
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	1-9
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-9
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-9
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-9
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Ільчук Л. І. Розвиток системи інтегрованих соціальних послуг в умовах децентралізації (на прикладі об'єднаних територіальних громад): *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2018. № 1. С. 114–121.
2. Історія соціальної роботи: підручник / Анатолій Фурман, Марія Підгурська. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 160 с.
3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
4. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг) / І.Іванова. Університет «Україна», 2018. 302 с.
5. Методичні рекомендації щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту (наказ Мінсоцполітики від 25.02.2019 № 282).
6. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / Мартіна Мюллер. Львів: Видавництво Українського католицького університету: Свічадо, 2017. 120 с.
7. Семигіна Т. В. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. №4. С. 65-75.
8. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
9. Соціальна політика. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укл. доц. Н. В. Шакур. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 62 с.
10. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні / В. Нікітіна, О.Борисова, О.Знаткова, О.Кульга. Київ: Кондор, 2019. 468 с.
11. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник / С.П. Белавін, С.В. Мітіна, О.А. Орловська. Одеса: Гельветика, 2021. 436 с.

12. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей навчальний посібник / А. Капська, І Пеша. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 232 с.
13. Шафранський В.В. Предиктори розвитку творчих спроможностей майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2021. Вип. 64. С. 147-157.
14. Шафранський В.В., Колісник М.І. Тренінг розвитку невербальної креативності. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2022. Вип. 66. С. 376-388.
15. Яремко О., Шафранський В. Право осіб з психічними розладами на соціальні послуги у контексті правової реальності України. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України*. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. №3. С. 90-94.
16. Яремко О., Шафранський В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. Ужгород. 2023. №4. С. 199-206.
17. Lovelock R., Lyons, K., Powel J. Reflecting on Social Work - Discipline and Profession. London: Routledge, 2017. 262 p.
18. Sewpaul V. Letter to members of the IASSW Board of Directors. 3 April, 2018.
19. Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches/ Turner F.J. Oxford: Oxford University Press, 2018. 648 p.

Інтернет-ресурси

20. Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 лютого 2019 року No 259. URL: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433
21. Круглий стіл «Впровадження нового Закону України «Про соціальні послуги»: завдання для освіти та практики»/ Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2019. 24 жовтня. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/round_table_24_10_19
22. Про місцеві державні адміністрації: Закон України №586-XIV від 09.04.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
23. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України №2961-IV від 06.10.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
24. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. №2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
25. Сучасна соціальна робота: чи виправдане стирання? Перспективи розвитку соціальної педагогіки в Україні: Матеріали круглого столу (24 травня 218 року, Київ) / за ред О.В. Чуйко. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 84-89. URL: <http://www.psy.univ.kiev.ua/ua/scientificpublications/perspektyvy-rozvytku-sotsialnoi-pedahohiky-v-ukraini>
26. Global Social Work Statement of Ethical Principles /IASSW, 2018. URL: <https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2018/04/Global-Social-Work-Statement-of-Ethical-Principles-IASSW-27-April-2018-1.pdf>